

Jaarverslag BIBOB

2023

1. Inleiding

Steeds vaker bereiken ons de signalen hoe zeer de ondermijnende criminaliteit toeneemt in Nederland. Criminelen verdienen hun geld aan onder meer hennepcultuur, drughandel, mensenhandel, milieucriminaliteit, fraude en witwassen. Voor hun illegale activiteiten in de onderwereld hebben criminele organisaties allerlei legale voorzieningen en structuren in de bovenwereld nodig. Nederland is voor criminelen een aantrekkelijke vestigingsplaats, zowel logistiek als financieel. Als land ondervinden wij schade van deze ondermijnende criminaliteit, waarbij de integriteit van de samenleving in het geding is en waarbij de directe leefomgeving van bewoners wordt bedreigd.

Gezien de maatschappelijke urgentie dienen overheden alert te zijn op vormen van ondermijnende criminaliteit en is van het grootste belang dat zij zorgdragen dat de risico's op infiltratie tot een minimum beperkt worden.

Echter overheden kunnen ongewenst en onbewust deze criminele activiteiten (mede) faciliteren door middel van het verlenen van vergunningen, het verstrekken van subsidies, het aangaan van vastgoedtransacties of het gunnen van overheidsopdrachten.

De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (hierna: de Wet Bibob) biedt overheden de mogelijkheid zich te beschermen tegen het ongewenst dan wel onbewust faciliteren van criminele activiteiten. Door de mogelijkheid van toetsing van zowel natuurlijke- als rechtspersonen in die gevallen, die de wet expliciet en limitatief benoemt, kunnen wij als provincie een beter zicht krijgen op de branches en personen waar wij mee te maken hebben. In dit kader valt te denken aan een beter inzicht in aan wie wij een vergunning verlenen of aan wie wij een subsidie verstrekken. Ook wanneer wij als rechtspersoon optreden in het geval van het aangaan van een vastgoedtransactie of het gunnen van een overheidsopdracht, helpt de Wet Bibob ons zuiver zaken te doen. Bovendien wordt door toepassing van de Wet Bibob de concurrentiepositie van bonafide ondernemers beschermd.

In het coalitie akkoord "Krachtig Zuid-Holland 2023-2027" is specifiek opgenomen dat de provincie misbruik van de provinciale faciliteiten wil voorkomen door het uitvoeren van de Wet Bibob. Wij willen bovengenoemd instrumentarium adequaat inzetten, omdat wij ons ook als organisatie bewust zijn van de urgentie en daarmee een bijdrage kunnen leveren in het terugdringen van de risico's op infiltratie door de criminele organisaties.

Dit jaarverslag is bedoeld u te informeren over de werkzaamheden, verricht door team Bibob in 2023.

2. Onderzoeken op grond van de Wet Bibob

In het jaar 2023 hebben wij in het totaal 49 nieuwe Bibob onderzoeken verricht en twee reeds lopende Bibob onderzoeken afgerond. Hieronder wordt dit per categorie toegelicht.

2.1 Subsidies

In 2023 heeft team Bibob veel onderzoeken gedaan naar aanleiding van subsidie aanvragen voor de subsidieregeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren Zuid Holland (hierna: MIT). De MIT-regeling kent 2 instrumenten: Haalbaarheidssubsidie (maximaal €20.000) en R&D-samenwerkingssubsidie (maximaal €350.000).

- **Subsidies MIT Haalbaarheid**

In het kader van de MIT Haalbaarheidssubsidies zijn er 13 onderzoeken uitgevoerd. Uit deze onderzoeken zijn geen integriteitsrisico's gebleken. Er is om die reden geen enkele subsidie aanvraag op grond van de Wet Bibob geweigerd.

- **Subsidies MIT R&D**

Een aanvraag voor een R&D samenwerkingssubsidie bestaat uit een penvoerder en tenminste één samenwerkingspartner. In het kader van de MIT R&D subsidies zijn er 25 onderzoeken (12 samenwerkingsaanvragen) uitgevoerd. Ook uit deze onderzoeken zijn geen integriteitsrisico's gebleken. Er is om die reden eveneens geen enkele subsidieaanvraag op grond van de Wet Bibob geweigerd.

- **Overige subsidies**

Naast de aanvragen voor de MIT subsidies zijn er nog twee andere subsidieaanvragen aan een Bibob onderzoek onderworpen. Ook ten aanzien van deze onderzoeken zijn geen integriteitsrisico's geconstateerd.

Subsidies	Aantal onderzoeken	Aantal gevaar conclusies
Haalbaarheid	12	0
R&D	25	0
Overig	2	0
Totaal	39	0

Overig

In 2020 is door team Bibob een onderzoek gestart naar een in 2016 verleende restauratie-subsidie. Naar aanleiding van dit onderzoek is besloten tot terugvordering van de subsidie. Hiertegen is een bezwaarprocedure gestart. Eind 2023 is besluitvorming voor GS voorbereid op basis waarvan het eerder genomen intrekkingbesluit wordt herroepen vanwege gewijzigde omstandigheden.

Team Bibob heeft op verzoek van bureau Subsidies mee gekeken met een aantal subsidieaanvragen/ verleende subsidies naar aanleiding van signalen. Daarbij is gekeken of het inzetten van de Wet Bibob als ultimatum remedium opportuun is, of dat aanvragen op grond van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) buiten behandeling kunnen worden gesteld of verleende subsidies kunnen worden ingetrokken.

2.2 Vergunningen

Op verzoek van team Bibob hebben de Omgevingsdiensten in kaart gebracht hoeveel Bibob-onderzoeken zij hebben uitgevoerd voor de provincie in 2023.

Omgevingsdienst	Bibob onderzoeken	Aantal gevaar conclusies
Midden-Holland	1	Nog niet afgerond
West-Holland	4 (reeds gestart voor 2023)	1
Haaglanden	0	0
DCMR	6	0
Zuid-Holland Zuid	3	0

De ODMH is in 2023 één Bibob onderzoek gestart naar aanleiding van een revisievergunning in de branche afvalstoffen. Dit onderzoek loopt nog.

De ODWH heeft in 2023 voor twee vigerende vergunningen in de branche afvalstoffen naar aanleiding van een eerder uitgevoerd Bibob onderzoek en een verkregen advies van het LBB, aan GS ter besluitvorming aanvullende voorwaarden voorgelegd behorend bij deze vergunningen, op basis waarvan de ernstige mate van gevaar kan worden afgewend. Naar verwachting zal voor hetzelfde bedrijf in 2024 een revisievergunning worden verleend. Ook aan deze revisievergunning zullen voorwaarden op grond van de Wet Bibob worden verbonden. Daarnaast zijn er nog voor twee aanvragen revisievergunning Bibob toetsen verricht. Bij één bedrijf is het onderzoek zonder integriteitsrisico afgerond. Het andere onderzoek loopt nog.

De ODH heeft geen Bibob onderzoeken uitgevoerd.

De DCMR heeft zes dossiers onderzocht. Deze dossiers hadden betrekking op een aanvraag Omgevingsvergunning in de branche afvalstoffen. Uit deze onderzoeken zijn geen integriteitsrisico's gebleken. Daarnaast heeft de DCMR als leverancier van toezicht- en handhavinginformatie zes Bibob onderzoeken van andere provincies ondersteund.

2.3 Aanbesteding van overheidsopdrachten

Bij aanbestedingen van overheidsopdrachten is er sprake van een getrappt systeem van integriteitstoetsing. Naast de mogelijkheden die de Aanbestedingswet kent tot integriteitsonderzoek biedt de Wet Bibob aanvullende bevoegdheden tot het doen van een integriteitsonderzoek. De eerste stap is het uitvragen van een Uniform Europees Aanbestedingsdocument (hierna: UEA), waarin de gegadigde aangeeft of, en zo ja welke, uitsluitingsgronden uit de Aanbestedingswet op hem van toepassing zijn. Als tweede stap kan dan een Bibob onderzoek dienen. Op basis van dit eigen onderzoek kan er beoordeeld worden of er uitsluitingsgronden van toepassing zijn.¹ De eventuele conclusie “enige of ernstige mate van gevaar” op basis van een onderzoek geldt niet zelf als uitsluitingsgrond.

In 2023 hebben er voor negen mogelijke aanbestedingen Bibob onderzoeken plaatsgevonden. Deze aanbestedingen zijn voor diverse overheidsopdrachten binnen de organisatie. Volgens afspraak vinden deze onderzoeken zoveel mogelijk plaats tijdens de zogenoemde Alcatel termijn.

- **ICT**

Voor de afdeling I&A zijn twee bedrijven aan een Bibob onderzoek onderworpen. Op grond van de Wet Bibob waren er geen aanwijzingen voor integriteitsrisico's.

- **Grondzaken**

Voor de afdeling Grondzaken in het kader van een aanbesteding voor de dienstverlening tbv Grondtransactie en vastgoed-zaken hebben wij 4 bedrijven aan een Bibob onderzoek onderworpen.

Dit heeft niet geleid tot integriteitsrisico's.

- **Diverse afdelingen**

Voor het werven van kandidaten voor specifieke functies zijn twee business partners door middel van een Bibob onderzoek onderzocht. Hier kwamen geen bezwaren tegen gunning uit naar voren.

- **Facilitaire zaken**

In het kader van een aanbesteding inzake het ophalen en afvoeren van afval is één bedrijf onderzocht. Ook hier is geen sprake van een integriteitsrisico.

2.4 Vastgoedtransacties

Waar de Wet Bibob bepaalt dat bij een ernstig gevaar een vergunning kan worden ingetrokken of geweigerd, is dit niet geregeld voor vastgoedtransacties. Dit komt omdat het uitgangspunt voor vastgoedtransacties de contractsvrijheid is. In 2023 heeft er één Bibob onderzoek plaatsgevonden naar aanleiding van een voorgenomen vastgoedtransactie. Het onderzoek heeft niet geleid tot een mogelijk integriteitsrisico.

3. Overige werkzaamheden

Ook in 2023 heeft het team Bibob op verzoek van bureau Kabinet een aantal integriteitschecks uitgevoerd in het kader van de werkzaamheden van de Commissaris van de Koning. Er hebben zich geen integriteitsrisico voorgedaan.

Onder het ‘Convenant ten behoeve van Bestuurlijke en Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Criminaliteit, Bestrijding Handhavingssknelpunten en Bevordering Integriteitsbeoordelingen’ werken overheden samen voor een krachtiger aanpak van de ondermijnende criminaliteit. Dit convenant geeft overheidspartners de kans om informatie te delen, zodat overheden gezamenlijk criminele netwerken beter in beeld kunnen brengen. In 2023 zijn wij als convenantpartner 14 keer benaderd voor informatie. Na uitgebreid onderzoek in ons informatiesysteem hebben wij geen relevante informatie, die de noodzakelijkheid van deelname aan integrale casuïstiek rechtvaardigt.

¹ Om de Wet Bibob in een aanbesteding te kunnen toepassen, moet dit in de aanbestedingsstukken wel duidelijk en ondubbelzinnig worden vermeld

4. Bewustwording intern

Een belangrijk aspect van de werkzaamheden van het team Bibob is het onder de aandacht (blijven) brengen en daarmee het creëren van bewustzijn binnen onze organisatie van ondermijnende activiteiten en de risico's, waarmee de provincie te maken heeft. In het verlengde hiervan is het van groot belang om de bekendheid en de mogelijkheden van de Wet Bibob te vergroten. Het continu onder de aandacht brengen is nodig om te voorkomen dat door allerlei factoren het Bibob-onderzoek niet mee wordt genomen in het standaard werkproces. Er wordt onder andere beoogd dat collega's sneller contact opnemen met team Bibob bij subsidieaanvragen, vergunning verleningen, vastgoedtransacties en bij overheidsopdrachten en dat het team Bibob meer aan de voorkant betrokken wordt in deze situaties.

Om dit te bewerkstelligen is ingezet op een goede en nauwe samenwerking met de opgaven, die met eventuele Bibob toetsingen te maken hebben of kunnen hebben. Tevens vindt er iedere maand een plenaire presentatie plaats over weerbaarheid en de Wet Bibob tijdens de eed en belofte voor nieuwe medewerkers.

Voor medewerkers van team Subsidie heeft team Bibob in maart een financiële training verzorgd op basis waarvan zij gericht onderzoek kunnen doen naar mogelijk misbruik of oneigenlijk gebruik van de subsidie aanvragen. Uit deze onderzoeken kunnen mogelijk ook signalen van ondermijnende criminaliteit voortkomen. Deze signalen kunnen reden zijn voor team Bibob om deze ondernemingen aan een Bibob onderzoek te onderwerpen.

Daarnaast kijkt team Bibob vanuit haar expertise met team Subsidies mee naar eventuele beleidswijzigingen om het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidiegelden zo veel mogelijk te beperken.

5. Samenwerking met de Omgevingsdiensten

De vijf Omgevingsdiensten hebben mandaat om omgevingsvergunningen te verlenen, te wijzigen, in te trekken of te weigeren. Voorts voeren zij in mandaat Bibob onderzoeken uit met betrekking tot deze omgevingsvergunningen. Met name met betrekking tot milieuvergunningen geldt dat deze een verhoogd risico op integriteitsschending kennen. Er is geen mandaat verleend aan de Omgevingsdiensten, wanneer er sprake is van enige of ernstige mate van gevaar. In dat geval zorgt team Bibob voor ondersteuning van deze dossiers aan GS.

In 2023 heeft geregeld overleg plaatsgevonden met de Omgevingsdiensten. Vanuit de Omgevingsdiensten is het verzoek naar voren gekomen om te zorgen voor een betere samenwerking met de provincie en tussen de Omgevingsdiensten onderling. Daarnaast is er ook een wens tot meer kennisdeling geuit. In samenwerking met het team Weerbaarheid en de Regionale Informatie- en Expertise Centra (hierna: RIEC's) wordt in 2024 gekeken naar een e-learningstraject met een specifieke Bibob module. Daarnaast zullen de Omgevingsdiensten nauw betrokken worden bij de herijking van het Bibob beleid. Er zal worden ingezet op het benoemen van risicobranches om hier gezamenlijk een aanpak voor af te spreken. Op deze manier wordt getracht de uitvoering van het beleid voor de Omgevingsdiensten te uniformeren, zodat er geen ruimte zit in het Bibob beleid waar de criminele organisaties handig gebruik van kunnen maken. Ook wordt team Bibob vanaf 2024 direct betrokken bij de aanvang van het opstellen van de jaarlijkse werkplannen van de Omgevingsdiensten, op basis waarvan hen de opdrachten worden verstrekt. Op deze wijze kan het team Bibob een rol spelen in het maken van afspraken omtrent het toepassen van de Wet Bibob en de periodieke verantwoording over de Bibob onderzoeken.

6. Samenwerking met andere provincies

Vanuit team Bibob wordt actief deelgenomen aan diverse landelijke overlegstructuren. Tijdens deze overleggen wordt er kennis en ervaringen gedeeld en is er ruimte om met elkaar van gedachten te wisselen over specifieke Bibob vraagstukken. Vanuit deze overleggen is ook de wens geuit om als provincies uniformer te werk te gaan om zo meer als één overheid te opereren. In 2024 wordt daar in kleinere samenstelling verder naar gekeken hoe we hier uitvoering aan kunnen geven.

7. Samenwerking met de gemeenten

Gemeenten geven blijk van de urgentie om in de strijd tegen de ondermijnende criminaliteit meer met elkaar samen te werken. Daarnaast hebben de (kleinere) gemeenten aangegeven meer kennis over de inzet van de Wet Bibob te willen ontwikkelen. In samenwerking met het RIEC Den Haag en RIEC Rotterdam wil de provincie een veel duidelijker rol in advisering innemen richting de gemeenten. Dat heeft onder andere geresulteerd in het opnieuw organiseren van een netwerkbijeenkomst samen met de beide RIEC's. Eind november heeft de tweede Netwerkdag plaatsgevonden in het Provinciehuis met gemeenten, RIEC, het Landelijk Bureau Bibob (hierna: LBB) en Omgevingsdiensten. Dit jaar gingen de onderwerpen met name over specifieke praktijk situaties en hoe daar mee om te gaan, over het recent in de Wet Bibob ingevoerde Bibob register, waarmee onderling informatie gedeeld kan worden over eerder geconstateerd gevaar en het gebruik van Netwerktekeningen. Doelstelling van deze netwerkbijeenkomst is dat er, naast het opdoen van nieuwe kennis, ruimte is voor de gemeenten om elkaar te ontmoeten en kennis te delen over actuele vraagstukken en ontwikkelingen. Dit draagt onder andere bij aan meer onderlinge samenwerking en een grotere weerbaarheid van (vooral kleine) gemeenten.

8. Belangrijke ontwikkelingen in 2023

Team Bibob is samen met I&A reeds in 2022 gestart met de ontwikkeling van digitale Bibob-vragenformulieren. Dit proces is ook in 2023 voortgezet. Door het gebruik van e-formulieren en een nog beter beveiligde gegevensverwerking voldoet de provincie optimaal aan de gestelde landelijke norm van Justitie en Veiligheid. De e-formulieren zullen via de PZH-website toegankelijk zijn, maar ook de hard copy Bibob-formulieren zullen beschikbaar blijven vanwege de wettelijke verplichting daartoe.

Daarnaast heeft het team Eenheid Audit en Advies een onderzoek ingesteld naar de weerbaarheid van onze provincie, waarbij eveneens het team Bibob bij het onderzoek betrokken is geweest. Het team EAA heeft nauwgezet meegekeken met de werkprocessen van het team Bibob. Naar verwachting zal het definitieve rapport in 2024 worden vastgesteld.

9. Conclusies

De Bibob procedure krijgt binnen de provincie steeds meer draagvlak, mede door het onder de aandacht (blijven) brengen van de mogelijkheden van de Wet Bibob binnen de organisatie en het onderbrengen in de werkprocessen.

De ontwikkeling van het takenpakket van het Bibob-team groeit naarmate de bekendheid toeneemt. Gelukkig is het aantal situaties met serieuze bedenkingen – zoals verwacht – klein, maar zij zijn ernstig genoeg om alert te blijven voor de gevaren die met de Wet Bibob kunnen worden bestreden.

10. Vervolgacties in 2024

Het blijft van groot belang het Bibob onderzoek als instrument te blijven promoten en te stimuleren. Door zorg te dragen aan de voorkant betrokken te worden bij het opstellen van subsidieregelingen, aanbestedingen of vastgoedovereenkomsten is het voor eenieder binnen de organisatie duidelijk of en zo ja wanneer een Bibob onderzoek gewenst of opportuun is. Hierbij is eveneens de inbreng van Gedeputeerden zeer wenselijk. Op deze manier wordt ook vanuit bestuurlijke zijde het belang van het doen van Bibob onderzoeken benadrukt.

Voor 2024 wil team Bibob nog meer de samenwerking binnen de organisatie opzoeken, om zo ook gericht c.q. vanuit signalen uit de organisatie een Bibob-onderzoek te starten.

Daarnaast zal er in 2024 nog intensiever met het RIEC worden samengewerkt. Tezamen met het RIEC gaan wij gemeenten ondersteunen in de implementatie van de nieuwe Omgevingswet ten aanzien van Bibob procedures. Hiervoor wordt op 16 juli door Hekkelman Advocaten een training verzorgd voor Bibob onderzoekers bij gemeenten en Omgevingsdiensten.

In 2024 wordt de Beleidsregel Wet Bibob Provincie Zuid-Holland 2021 herijkt. Hierbij zullen alle “stakeholders”, zowel interne collega’s als de collega’s bij de Omgevingsdiensten worden betrokken om zo een zo breed mogelijk gedragen beleidsregel door GS te kunnen laten vaststellen.

Op 7 november zal de provincie samen met het RIEC Den Haag het Landelijk Bibob Congres organiseren. Hiervoor worden bestuurders en collega Bibob onderzoekers uit het hele land uitgenodigd.

